

N:o 60.

Ank. till Riksd. kansli den 25 april 1893, kl. 6 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion angående
förbud mot frälse-skatte-räntas skiljande från hemman,
hvarmed den förenats.*

Från Första Kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af friherre *Klingspor* väckt motion, n:o 5, hvori hufvudsakligen anföres: Lagstiftningen ginge numera i riktning att genom åtskilliga åtgärder och särskildt genom statens inlösande af skattefrälseräntorna, såvidt möjligt, åstadkomma jordens lika beskattning. Frälse-skatte-räntorna åter hade på grund af deras olika uppkomstsätt icke blifvit af statsverket inlösta. Olägenheterna af en söndring mellan eganderätten till fastigheten och till räntan låge emellertid i öppen dag. Lagstiftaren borde därför söka befordra en sammanslagning af dessa båda rättigheter och dymedelst åstadkomma en minskning i frälse-skatte-räntornas antal. Första steget i denna riktning vore att stadga ett bestämdt förbud deremot, att den med fastigheten en gång förenade frälseräntan särskildt föryttrades och sålunda, så att säga, åter släpptes ut i marknaden.

På grund af sålunda anförda skäl föreslår motionären, att Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med hemställan, det

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 7 Saml. 29 Häft. (N:o 60.)

Kongl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga förslag till lag, innefattande bestämmelse, att frälseskatteränta, som en gång förenats med hemmanet, ej finge derifrån åter skiljas.

Ifrågavarande frälseräntor hafva såsom bekant, uppkommit derigenom att egarne till frälsehemman sålt jorden, men förbehållit sig räntan, bestående i vissa årliga prestationer i penningar, persedlar eller arbete; och betraktas frälseräntan såsom fast egendom, hvilken förvärfvas genom de vanliga laga fången och lagfares.

I ändamål att befordra föreningen af jord- och ränte-eganderätten stadgade 1734 års lagstiftare i 4 kap. 5 § jordabalken, att, der frälse-skattejord utom börd säljes, skall den hembjudas frälseräntegare, hvilken har rätt att lösa jorden. Lösningrätten gjordes ömsesidig genom förordningen den 21 mars 1835, som föreskref, att skattejords-egare skulle hafva lika lösningrätt till räntan som räntegaren till jorden. Hembudsskyldigheten upphäfdes visserligen genom förordningen den 16 juni 1875, men sjelfva lösningrätten blef bibehållen.

Afsigten med frälseräntegares lösningrätt till skattejord och skattejordegares till frälseränta är, såsom redan antydts, att, på sätt äldre lagberedningen i motiven till 12 kap. jordabalken i dess förslag uttalade, åstadkomma »en gagnelig konsolidation af söndrad eganderätt».

Det åsyftade ändamålet — eganderättens konsolidering — synes emellertid, på sätt motionären erinrat, icke kunna vinnas, så länge det i enlighet med nu gällande lagbestämmelser angående detta ämne står en hvar fritt att åter upplösa den förening af jordeganderätten och frälseräntan, som med begagnande af lösningrätt eller på annat sätt blifvit vunen.

Till förebyggande häraf synes utskottet det lämpligaste sättet vara att, såsom motionären förordat, i lag meddela en uttrycklig föreskrift, som innefattar förbud mot att skilja frälseränterätten och skattejordsrätten, der de kommit i samma hand; och hemställer utskottet följaktligen,

att Riksdagen, i anledning af motionen, ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag

till lag i syfte att, sedan frälseränta en gång med frälse-
skattehemmanet blifvit förenad, jorden och räntan
icke må åter skiljas.

Stockholm den 25 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation

af herrar *Bruzelius*, *Restadius* och *Lindgren*, hvilka ansett, att
motionen bort af utskottet afstyrkas.

Herrar *Wester*, *Lilienberg*, *Erickson*, *J. Anderson*, *Näslund*, *F. An-
dersson* och *P. G. Petersson* hafva begärt få här antecknad, att de
icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet, de sex sistnämnde
på grund af åtnjuten ledighet från riksdagsgöromålen.
